

Εθνικά Στατιστικά Στοιχεία – Πηγές και Τρόποι Μέτρησης

Οι βασικές πηγές για Στατιστικά Στοιχεία για τον τουρισμό είναι:

- [η Έρευνα Συνόρων \(ΕΣ\)](#) της Τράπεζας της Ελλάδος (ΤτΕ),
- [τα Διοικητικά Στοιχεία \(ΔΣ\)](#) από την Υπηρεσία Πολιτικής Αεροπορίας (ΥΠΑ) και τον Διεθνή Αερολιμένα Αθηνών (ΔΑΑ), τους Μεθοριακούς Σταθμούς και τα Λιμάνια,
- [τα στοιχεία της ΙΡΚ](#),
- [τα στοιχεία της ΕΛΣΤΑΤ](#).

Ακολουθεί σύντομη παρουσίαση των μεθοδολογιών κάθε πηγής / έρευνας και των μεταξύ τους διαφορών. Όπως θα φανεί κατωτέρω, η διαφορετική μεθοδολογία της κάθε μελέτης και του κατά περίπτωση μετρούμενου μεγέθους καθιστά αναγκαία τη συνθετική χρήση όσο το δυνατόν περισσότερων πηγών προκειμένου να αποκτήσει κανείς μια κατά το δυνατόν ολοκληρωμένη εικόνα για το εκάστοτε προς διερεύνηση θέμα.

Έρευνα Συνόρων¹

Η ΕΣ πραγματοποιείται από την ΤτΕ μετά την είσοδο της Ελλάδας στο Ευρώ, ως ένας τρόπος εκτίμησης του «τουριστικού συναλλάγματος» που εισρέει στην χώρα, δηλαδή των εισπράξεων από επισκέπτες τρίτων χωρών. Ο βασικός στόχος της έρευνας είναι ο υπολογισμός των εσόδων με συνέπεια να μην αναλύονται τουριστικά στοιχεία όπως προφίλ επισκέπτη, επαναληψιμότητα, κατανομή διάρκειας ταξιδιών κλπ. Η μεθοδολογία της ΕΣ έχει εγκριθεί από την ΕΕ και χρησιμοποιείται από τουλάχιστον 15 χώρες της ΕΕ.

Η ΕΣ είναι δειγματοληπτική (45.000 ερωτηματολόγια / έτος) και πραγματοποιείται στα σημεία εξόδου από την χώρα, ώστε οι ερωτώμενοι να δώσουν εκτίμηση της συνολικής δαπάνης τους. Το δείγμα της ΕΣ αποτελείται από «μη κατοίκους» (non-residents) που δεν διέρχονται transit την Ελλάδα – μπορεί όμως και να επισκέπτονται την χώρα χωρίς διανυκτέρευση, π.χ. για ψώνια ή για επαγγελματικό σκοπό. Επίσης οι ερωτώμενοι δεν είναι απαραίτητα τουρίστες αλλά μπορεί να είναι και ταξιδιώτες (π.χ. οδηγός φορτηγού). Τέλος ως «μη κάτοικος» θεωρείται και Έλληνα υπήκοος, μόνιμος κάτοικος εξωτερικού, ενώ αντίθετα αλλοδαπός μετανάστης στην Ελλάδα θεωρείται «κάτοικος» και δεν συμμετέχει στην έρευνα.

¹ Για λεπτομερή παρουσίαση της μεθοδολογίας βλ. <http://www.bankofgreece.gr/BogEkdoseis/oikodelt200607.pdf>

Παρά το μέγεθος του δείγματος, λόγω των πολλαπλών σημείων εξόδου από την χώρα, η δειγματοληψία δεν πραγματοποιείται καθ' όλη τη διάρκεια του έτους σε όλα τα σημεία εξόδου αλλά καθορίζεται ανάλογα με την ροή των «μη κατοίκων» στα σημεία αυτά. Για το καθορισμό της δειγματοληψίας λαμβάνονται υπόψη:

- για τα αεροπορικά στοιχεία, ο προγραμματισμός πτήσεων,
- για τα οδικά στοιχεία, στοιχεία εκτίμησης ημερών / ωρών υψηλής και χαμηλής κίνησης στους οδικούς συνοριακούς σταθμούς,
- για τα λιμενικά στοιχεία, ο προγραμματισμός των δρομολογίων.

Η αναγωγή από το δείγμα στο σύνολο γίνεται βάσει των ακόλουθων στοιχείων:

- για τα αεροπορικά στοιχεία, βάσει των στοιχείων αναχωρήσεων ΥΠΑ και ΔΑΑ,
- για τα οδικά στοιχεία, βάσει των στοιχείων αναχωρήσεων των κατά τόπους μεθοριακών σταθμών,
- για τα λιμενικά στοιχεία, βάσει των στοιχείων αναχωρήσεων των αρμόδιων Λιμενικών Αρχών.

Αναφορικά με τα στοιχεία δαπάνης, οι ερωτώμενοι δίνουν εκτίμηση:

- της συνολικής δαπάνης τους,
- του μέρους αυτής που ξοδεύτηκε εκτός Ελλάδας και της σχετικής κατανομής της,
- την κατανομή μεταξύ αεροπορικού, διαμονής και out of pocket στην Ελλάδα, στο βαθμό που το γνωρίζουν,
- την κατανομή της δαπάνης στην Ελλάδα σε διαμονή, εστίαση, μεταφορές, διασκέδαση, καταστήματα.

Αν ο ερωτώμενος έχει αγοράσει «πακέτο» αεροπορικό και διαμονή, ο διαχωρισμός σε αεροπορικό (εκτός χώρας) και διαμονή (εντός χώρας) γίνεται βάσει εκτίμησης του κόστους των αεροπορικών στοιχείων. Το κόστος αυτό εκτιμάται βάσει έρευνας στο διαδίκτυο που πραγματοποιείται περιοδικά από 6 μήνες έως 1 μήνα νωρίτερα από τον μήνα που γίνεται η μέτρηση. Επισημαίνεται ότι τα έσοδα των αεροπορικών εταιρειών (βάσει οδηγίας ΔΝΤ για την κατάρτιση του Ισοζυγίου) δεν προσμετρώνται στις Ταξιδιωτικές Εισπράξεις αλλά στις Μεταφορές. Στην [μελέτη για τη σημασία του τουρισμού στην ελληνική οικονομία](#) γίνεται η σχετική προσαρμογή.

Τέλος, η ΕΣ περιλαμβάνει ένα αντίστοιχο σκέλος που εξετάζει και τον εξερχόμενο τουρισμό «κατοίκων» που λαμβάνει χώρα στα σημεία εισόδου στην χώρα και απευθύνεται στους κατοίκους Ελλάδας που ταξίδεψαν στο εξωτερικό (12.000 ερωτηματολόγια / έτος).

Σύμφωνα με την ΤΤΕ γίνεται τακτικός έλεγχος (mirror statistics) των αποτελεσμάτων της ΕΣ με τις αντίστοιχες έρευνες άλλων χωρών και δεν παρατηρούνται αξιοσημείωτες αποκλίσεις.

Συμπληρωματικά προς την ΕΣ γίνεται και η Έρευνα Κρουαζιέρας για τον προσδιορισμό στοιχείων για την κρουαζιέρα. Μέχρι στιγμής η εκτιμώμενη δαπάνη βασιζόταν σε διεθνείς στατιστικές ως προς την δαπάνη των επιβατών κρουαζιέρας transit και homeporting. Το 2016 πραγματοποιήθηκε έρευνα για να εκτιμηθούν τα μεγέθη ειδικά για την Ελλάδα. Τα στοιχεία είναι υπό επεξεργασία.

Διοικητικά Στοιχεία

Τα ΔΣ συλλέγονται:

- για τις αεροπορικές αφίξεις: από ΥΠΑ και ΔΑΑ
Οι αεροπορικές αφίξεις αναφέρονται σε επιβάτες ανεξαρτήτως υπηκοότητας ή τόπου κατοικίας. Συνεπώς, περιλαμβάνουν και «κατοίκους» Ελλάδος που επιστρέφουν από το εξωτερικό – το χαρακτηριστικό αυτό μπορεί να ‘αλλοιώνει’ τα στοιχεία, με την έννοια ότι δεν είναι διαχρονικά συγκρίσιμα, όταν γίνονται δομικές αλλαγές στην αγορά, όπως με την μεγάλη διείσδυση της Ryanair που απευθύνθηκε σε σημαντικό βαθμό σε «κατοίκους» Ελλάδος, οι οποίοι όταν επιστρέφουν από το εξωτερικό προσμετρώνται από την ΥΠΑ στις αφίξεις.
- για τις οδικές αφίξεις: από τους κατά τόπους Μεθοριακούς Σταθμούς
Οι Μεθοριακοί Σταθμοί, μέσω των τοπικών Αστυνομικών Τμημάτων, καταγράφουν τους εισερχόμενους αλλοδαπούς.
- για τις θαλάσσιες αφίξεις: από τα Λιμεναρχεία
Όπως και με τους Μεθοριακούς Σταθμούς η καταγραφή γίνεται για εισερχόμενους αλλοδαπούς.

IPK

Η IPK διεξάγει ετησίως το [World Travel Monitor](#) με περισσότερες από 500.000 συνεντεύξεις σε περισσότερες από 60 χώρες. Η έρευνα αποτυπώνει την ταξιδιωτική συμπεριφορά των «κατοίκων» μιας χώρας αναφορικά με ταξίδια στο εξωτερικό με τουλάχιστον μία διανυκτέρευση. Από την σύνθεση των στοιχείων εξερχόμενου τουρισμού από τις 60+ χώρες προς την Ελλάδα, προκύπτει η εικόνα για τον εισερχόμενο τουρισμό της Ελλάδας. Η έρευνα έχει λεπτομερή στοιχεία για τον σκοπό του ταξιδιού, τις δραστηριότητες, κοινωνικοοικονομικά χαρακτηριστικά, κρατήσεις κλπ., π.χ. βλ. μελέτη [Ποιος Είναι ο Πελάτης μας;](#)

Λόγω του ενιαίου ερωτηματολογίου και του σαφούς δειγματοληπτικού πλαισίου (ο πληθυσμός κάθε χώρας) δεν προκύπτουν θέματα προσδιορισμού του δείγματος όπως -αναγκαστικά λόγω της ακολουθούμενης μεθοδολογίας- παρατηρούνται με την ΕΣ. Από την άλλη πλευρά, τα στοιχεία δαπανών που παρουσιάζονται αφορούν στην συνολική δαπάνη του τουρίστα (τόσο στη χώρα προέλευσης όσο και στη χώρα προορισμού). Αντίθετα τα ποσά που καταγράφει η ΤΤΕ στην ΕΣ αφορούν στο ποσό που δαπανάται στην Ελλάδα.

ΕΛΣΤΑΤ

Η ΕΛΣΤΑΤ έχει τριών ειδών στοιχεία τα οποία είτε προέρχονται από επεξεργασία των στοιχείων της ΕΣ είτε από δικές της έρευνες. Πιο συγκεκριμένα:

- από την ΕΣ: μετά από περαιτέρω επεξεργασία των στοιχείων της ΕΣ, η ΕΛΣΤΑΤ δημοσιεύει λεπτομερή στοιχεία αφίξεων ανά χώρα προέλευσης, σταθμό εισόδου και μέσο μεταφοράς.
- δειγματοληπτική έρευνα καταλυμάτων για αφίξεις και διανυκτερεύσεις: η έρευνα αυτή διεξάγεται με ερωτηματολόγια στις επιχειρήσεις αλλά το δείγμα δεν είναι αντιπροσωπευτικό. Μάλιστα η ίδια η ΕΛΣΤΑΤ αναφέρει *«Τα αποτελέσματα της έρευνας αναφέρονται [σε εθνικό επίπεδο] σε περίπου στο 80% των συνολικών διαθέσιμων κλινών. Ο λόγος για τον οποίο δεν γίνεται εκτίμηση και προβολή των αποτελεσμάτων στο 100% των μονάδων αναφοράς είναι η έλλειψη της πληροφορίας των μηνών λειτουργίας του κάθε καταλύματος μέσα στο έτος. Η απουσία αυτής της πληροφορίας καθιστά δύσκολη την εκτίμηση και προβολή των αποτελεσμάτων στο σύνολο για τον κάθε μήνα και ως εκ τούτου για το σύνολο του έτους.»*
- Έρευνα Διακοπών στα νοικοκυριά: δειγματοληπτική έρευνα διακοπών στα ελληνικά νοικοκυριά σχετικά με τα ταξίδια τους εντός και εκτός Ελλάδος για αναψυχή ή επαγγελματικούς σκοπούς. Η έρευνα καταγράφει ταξίδια, σκοπό, διάρκεια, δαπάνη. Το σημαντικό μειονέκτημα αυτής της έρευνας είναι ότι -σε αντίθεση με τις περισσότερες έρευνες τουρισμού διεθνώς- η έννοια 'ταξίδι' δεν αναφέρεται σε μεμονωμένα άτομα αλλά σε ομάδες ατόμων (π.χ. «πήγαμε ταξίδι οικογενειακώς»), με συνέπεια να μην επιτρέπει τη σύγκριση των στοιχείων της με άλλες έρευνες και άρα μειώνει σημαντικά την χρησιμότητά της.

23/09/2016